

Innspill fra PBL til utdannings- og forskningskomiteens behandling av statsbudsjettet for 2021

PBL (Private Barnehagers Landsforbund) er Norges største interesse- og arbeidsgiverorganisasjon for private barnehager, stiftet i 1993. Med 1.928 medlemsbarnehager og deres 32.000 ansatte og om lag 105.000 barn, har PBL bygget opp et omfattende kompetansemiljø om drift av private barnehager. Vi har medlemmer over hele landet, i 214 kommuner.

PBLs medlemmer representerer mangfoldet i barnehagesektoren. Seks av ti barnehager er enkeltstående barnehager. Medlemmene er selskaper, stiftelser og foreninger, de er ordinære barnehager, steinerbarnehager, gårdsbarnehager og tros- og livssynsbarnehager, for å nevne noen.

Siden 2014 har det vært en forutsetning for å være medlem i PBL at barnehagen har en tariffavtale som også regulerer tjenestepensjonen.

Overordnet tilbakemelding på forslaget til statsbudsjett for 2021

- PBL mener regjeringens forslag om å kutte 350 millioner kroner i pensjonstilskudd til private barnehager er basert på et utdatert og sterkt misvisende kunnskapsgrunnlag, og at regjeringen ikke har sett kuttet i sammenheng med helheten i finansieringen av barnehagesektoren. En midlertidig skjerming av enkeltstående barnehager endrer ikke PBLs syn på regjeringens forslag.
- PBL mener forslaget er et usosialt kutt som rammer 30.000 ansatte i en kvinne-dominert sektor. Fremforhandlede tariffavtaler med fagforeningene vil måtte reforhandles.
- PBL mener forslag om kutt i pensjonstilskudd vil forsterke forskjellsbehandlingen av kommunale og private barnehager. Forslaget vil svekke mangfoldet og kvaliteten i tilbudet.

Begrunnelse

PBL viser til dokumentasjon fra pensjonsleverandør Storebrand og aktuarfirmaet Lillevold & Partners, to av Norges fremste fagmiljøer på pensjon.

Beregninger utført av Storebrand viser at barnehager med PBLs pensjonsordning i 2021 vil få pensjonskostnader på i snitt mer enn 13 prosent av lønnskostnadene. PBLs pensjonsordning omfatter om lag syv av ti private barnehager. Dermed vil sektoren allerede være underfinansiert på pensjon før kuttet i pensjonstilskudd blir gjennomført.

Sammen med de ansattes organisasjoner - Utdanningsforbundet, Fagforbundet og Delta - vil PBL sterkt fraråde Stortinget å kutte i pensjonstilskuddet i dagens tilskuddsmodell, uten at Stortinget først gjør en helhetlig gjennomgang, hvor treffsikkerheten i øvrige tilskuddselementer også blir vurdert.

PBL mener kuttforslaget *ikke* er basert på en helhetlig gjennomgang av finansieringen av barnehagesektoren. Kuttet vil øke den systematiske forskjellsbehandlingen av kommunale og private barnehager, i ytterligere favør av de kommunale barnehagene.

Regjeringen skriver i sitt høringsnotat at det er «viktig med et tydelig regelverk som sikrer at tilskudd og foreldrebetaling kommer barna i barnehagen til gode».

PBL deler dette utgangspunktet. Imidlertid er det verdt å merke seg at kommunale barnehager årlig koster det offentlige over to milliarder kroner mer å drive, tilsynelatende uten å kunne dokumentere bedre kvalitet i tilbudet til barna.

Regjeringen svikter fundamentalt på helheten også når de foreslår å kutte i pensjonstilskuddet til private barnehager, uten å se dette i sammenheng med øvrige tilskuddselementer. Kunnskapsdepartementet understreket viktigheten av denne sammenhengen i møte med KS i 2014, og uttalte da følgende: «Det er derfor viktig at graden av overkompensasjon knyttet til pensjonsutgiftene sees i sammenheng med underkompensasjonen knyttet til kapitaltilskuddet».

PBL er sterkt kritisk til at regjeringen ikke lenger ser denne sammenhengen, og at Telemarksforskning i en fersk rapport for Utdanningsdirektoratet (TF-notat 17/2020) legger til grunn at også satsene for kapitaltilskudd til private barnehager skal justeres ned i 2021.

Tall fra PBL Regnskap viser at økonomien i sektoren er dårligere enn noen gang: Fire av ti barnehager gikk i underskudd i 2019. En undersøkelse PBL gjorde blant enkeltstående medlemsbarnehager i september, viser at fem av ti barnehager budsjetterer med underskudd i 2020.

PBL er alvorlig bekymret for livsgrunnlaget til private barnehager som stilte opp på premisser gitt av et bredt flertall på Stortinget da samfunnet hadde et skrikende behov for flere barnehageplasser. Et sentralt premiss var likebehandling mellom offentlige og private barnehager. Dette smuldrer nå opp med regjeringens foreslåtte kutt.

Prisen for et slikt kutt betaler familiene og barna som risikerer at barnehagen de valgte, og som de aller fleste har blitt veldig glade i, må kutte i tilbudet eller legge ned.

Prisen betaler de ansatte som mister jobbene sine, som får mindre kompetanseheving, færre vikarer når noen er syke eller reforhandlede tariffavtaler som gir dem dårligere lønns- og pensjonsvilkår.

Eller for å sitere én av de flere hundre barnehagene som i løpet av de siste ukene har kontaktet PBL om kuttet i pensjonstilskuddet:

«Jeg ser for meg 3 utfall:

- 1. Vi må tære på egenkapital. Vi har allerede budsjettert med ca. 200.000 i underskudd, og vil i verste fall totalt få et underskudd på over 700.000 hvert år om dette vedtas. Om noen år blir det kroken på døra.*
- 2. Vi må bryte bemanningsnormen og si opp folk. Dette vil slite på ansatte, føre til høyere sykefravær og ansatte som slutter.*
- 3. Vi må bryte med makspris og øke kontingenten. Det skulle bli en økning på 7-800 i måneden per barn for vår del.»*

Forslag

PBL ber Stortinget stoppe det foreslåtte kuttet, og bidra til at barnehagene kan konkurrere om å levere den beste kvaliteten på like vilkår. PBL og KS foreslår at Stortinget fatter følgende anmodningsvedtak:

1. Stortinget ber regjeringen om å nedsette et hurtigarbeidende utvalg som skal belyse økonomiske konsekvenser av den innførte bemannings- og pedagognormen for kommuner, offentlige og private barnehager. Utvalget skal også vurdere økonomiske konsekvenser for kommuner og private barnehager av pensjonspåslaget i tilskudd til private barnehager. KS og PBL forutsettes å være representert i utvalget.
2. Stortinget ber regjeringen komme tilbake med nærmere vurderinger av finansieringsbehov, basert på utvalgets rapport, i kommuneproposisjonen 2022.